

๑๐. อัศคานันคคสมณปัญหา ๓๐

พระราชชาติตรัสถามว่า "พระผู้เป็นเจ้าของนาคเสน พระผู้มีพระภาคเจ้าแม่ทรงภวาสิต พระพุทธพจน์นี้ ว่า 'บรรพชิตชื่อเป็นสมณะ เพราะความที่อาสวะทั้งหลายสิ้นไป' ดังนี้. แล้วตรัสอีกว่า 'บัณฑิตทั้งหลาย กล่าววาระผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยธรรมทั้งหลายสิ้นไป' เป็นสมณะแท้ในโลก' ดังนี้ ในคำนั้น ธรรมทั้งหลายเหล่านี้ คือ ขันติ ความอดทน อปฺปาทหารตา ความเป็นผู้มีอาหารน้อย คือ มักน้อย รติวิปทาน ความละความยินดีเสีย อากิญจัญญะ ความเป็นผู้ไม่มีความกังวล. คุณธรรมทั้งหลายทั้งปวง เหล่านี้ ย่อมมีแก่บุคคลผู้ยังไม่สิ้นอาสวะแล้ว ยังมีกิเลสเหล่านั้นเทียว. ถ้าบรรพชิตชื่อว่าเป็นสมณะ เพราะความที่อาสวะทั้งหลายสิ้นไป, ถ้าอย่างนั้น คำที่ว่า 'บัณฑิตทั้งหลาย กล่าววาระผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยธรรมทั้งหลายสิ้นไป' ว่าเป็นสมณะแท้ในโลก' ดังนี้ นั้นเป็นผิด. ถ้าว่าบรรพชิตผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยธรรมทั้งหลายสิ้นไป ชื่อว่าเป็นสมณะ, ถ้าอย่างนั้น คำที่ว่า 'บรรพชิตชื่อเป็นสมณะ เพราะความที่อาสวะทั้งหลายสิ้นไป' ดังนี้ แม่นั้นก็เป็นผิด. ปัญหาแม่นี้สองเงื่อนไข มาถึงพระผู้เป็นเจ้าของแล้ว พระผู้เป็นเจ้าของ พึงขยายให้แจ้งชัดเถิด."

พระเถระเจ้าทูลว่า "ขอถวายพระพร พระผู้มีพระภาคเจ้าแม่ทรงภวาสิตพระพุทธพจน์นี้แล้วว่า 'บรรพชิตชื่อว่าเป็นสมณะ เพราะความที่อาสวะทั้งหลายสิ้นไป' ดังนี้. และตรัสแล้วว่า 'บัณฑิตทั้งหลาย กล่าววาระผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยธรรมทั้งหลายสิ้นไป' ว่าเป็นสมณะแท้ในโลก.' พระพุทธพจน์ว่า 'บัณฑิตทั้งหลาย กล่าววาระผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยธรรมทั้งหลายสิ้นไป' ว่าเป็นสมณะ' นี้ฉัน พระองค์ ตรัสแล้วด้วยอำนาจแห่งคุณของบุคคลทั้งหลายเหล่านั้น ๆ. ส่วนคำว่า 'บรรพชิตชื่อเป็นสมณะ เพราะความที่อาสวะทั้งหลายสิ้นไป' ดังนี้ ๆ เป็นคำกล่าวไม่มีส่วนเหลือ กล่าวส่วนสุด. เอกก็ บุคคลทั้งหลายเหล่าใดเหล่าหนึ่ง เป็นผู้ปฏิบัติแล้วเพื่อความเข้าไปประจักษ์กิเลส พระองค์ทรงคัดสรรบุคคลผู้ปฏิบัติทั้งหลายทั้งปวงเหล่านั้น ตรัสสมณะผู้สิ้นอาสวะแล้วว่าเป็นยอด. อุปมาเหมือนดอกไม้ที่เกิดในน้ำและเกิดบนบกทั้งหลายเหล่าใดเหล่าหนึ่ง มหาชนย่อมกล่าวดอกมะลิว่าเป็นยอดแห่งดอกไม้ทั้งหลายเหล่านั้น, บุพผชาติทั้งหลายต่าง ๆ เหล่าใดเหล่าหนึ่งเหลือ้นั้น ท่านคัดสรรดอกไม้ทั้งหลาย เหล่านั้น ดอกมะลิอย่างเดียวเป็นที่ปรารถนาเป็นที่รักของมหาชน ฉนั้นใด; บุคคลทั้งหลายเหล่าใดเหล่าหนึ่ง เป็นผู้ปฏิบัติแล้วเพื่อความเข้าไปประจักษ์กิเลส ย่อมกล่าวสมณะผู้สิ้นอาสวะแล้วว่าเป็นยอด ฉนั้นนั้น นั้นเทียว."

อีกนัยหนึ่ง โลกย่อมกล่าววาระว่าข้าวสาลีเป็นยอดแห่งข้าวเปลือกทั้งหลายทั้งปวง, รัญญูชาติทั้งหลายต่าง ๆ เหล่าใดเหล่าหนึ่ง อาศัยรัญญูชาติทั้งหลายเหล่านั้นเป็นโภชนะเพื่อยังสรีระให้เป็นไป โลกย่อมกล่าววาระข้าวสาลีอย่างเดียว ว่าเป็นยอดแห่งรัญญูชาติทั้งหลายเหล่านั้นฉนั้นใด; บุคคลทั้งหลายผู้

ปฏิบัติแล้ว เพื่อความเข้าใจไประงับกิเลส บัณฑิตทั้งหลายคัดสรรบุคคลผู้ปฏิบัติทั้งหลายทั้งปวงเหล่านั้น
กล่าวสมณะผู้สิ้นอาสวะแล้วว่าเป็นยอด ฉะนั้นนั่นเทียวแล."

ร. "ดีละ พระผู้เป็นเจ้านาคเสน ข้อวิสัยนาปัญหาของพระผู้เป็นเจ้านั้นสมอย่างนั้น, ข้าพเจ้า
ยอมรับรองอย่างนั้น."